

Vergaderjaar 2001–2002 Nr. 9c

222a

Notitie inzake zelfregulering: relatie wetgever, sociale partners/medezeggenschapsorgaan in de arbeidsverhouding (vergaderjaar 1999–2000)

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juli 2002

Onderwerp: Notitie «CAO-loosheid»

Ingevolge mijn toezegging tijdens de plenaire behandeling in de Eerste Kamer van de notitie «(Zelf)regulering: relatie werkgever, sociale partners/medezeggenschapsorgaan in de arbeidsverhoudingen» (EK 1999–2000, nr. 222a) d.d. 13 november 2001, stuur ik u een notitie over de samenstelling en kenmerken van de groep werknemers die niet onder een CAO vallen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. A. F. G. Vermeend

Samenvatting

Inleiding

In deze notitie zal ik conform mijn toezegging inzicht geven in de belangrijkste kenmerken van de groep werknemers die niet onder een CAO valt. Er bestaan twee groepen werknemers die niet onder een CAO vallen: werknemers werkzaam in een bedrijf waarvoor geen CAO geldt (aangeduid als niet-CAO-ers) en werknemers werkzaam in een bedrijf waarvoor wel een CAO geldt, terwijl die werknemers buiten de werkings-sfeer van de CAO vallen (aangeduid als buiten-CAO-ers).

Niet-CAO-ers (werkzaam in een bedrijf dat niet aan een CAO is gebonden)

Niet-CAO-ers werkzaam in bedrijven zonder CAO (1 140 000 werknemers) zijn geconcentreerd in bepaalde sectoren. In de zakelijke en overige dienstverlening is één op de drie werknemers een niet-CAO-er.

Niet-CAO-ers hebben eveneens hoge aandelen onder werknemers werkzaam in het kleinbedrijf, werknemers met een hoge opleiding en/of functieniveau, en werknemers in creatieve, automatiserings-, en administratieve beroepen.

Kijkend naar de samenstelling van de groep niet-CAO-ers, dan blijkt dat ruim de helft van alle niet-CAO-ers werkzaam is in de zakelijke dienstverlening en/of in het MKB. De samenstelling van de groep niet-CAO-ers naar sector en bedrijfsomvang wijkt sterk af van de samenstelling van de groep CAO-ers. In vergelijking met de groep CAO-ers is de groep niet-CAO-ers relatief vaker een voltijder en/of twintiger/dertiger. Verder is de groep niet-CAO-ers vaker hoog opgeleid en werkzaam in hoge en/of administratieve functies.

Buiten-CAO-ers (werkzaam in een bedrijf dat wel aan een CAO is gebonden)

Eén op de honderd werknemers is werkzaam in een bedrijf dat wel aan een CAO is gebonden zonder dat de CAO geldt voor deze groep werknemers. De groep buiten-CAO-ers is met name hoog opgeleid, man, bestuurder, vijftiger en/of werkzaam in de handel. In totaal betreft het 56 000 werknemers.

Slot

In het algemeen kan gesteld worden dat de sector waarin men werkt het meest bepalend is voor de kans om als werknemer gebonden te zijn aan een CAO.

1. Inleiding

In Nederland is de overgrote meerderheid van de werknemers gebonden aan een CAO of een collectieve arbeidsvoorwaardenregeling van de overheid. In 2001 was 16% van alle werknemers niet gebonden aan een CAO (zie tabel 1.1)¹. Over deze groep zijn naar aanleiding van de notitie «(Zelf)regulering: relatie werkgever sociale partners/ medezeggenschapsorganen in de arbeidsverhoudingen» (EK 1999–2000, nr. 222a) zowel in de Eerste Kamer² als in het Algemeen Overleg van de Vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer³ vragen gesteld.

¹ In de Eerste Kamer en in de Vaste commissie van SZW van de Tweede Kamer is een percentage van 18% genoemd. De bron van dit cijfer is onbekend. In deze notitie wordt vastgehouden aan het meest recente en bekende percentage van 16%, zoals genoemd in de Sociale Nota 2002.

² EK6, 6–225, 13 november 2001.

³ AO 14 maart 2002, TK, vergaderjaar 2001–2002, 28 000 XV, nr. 45.

Doel van deze notitie is om conform mijn toezegging inzicht te geven in de belangrijkste kenmerken van de groep werknemers die niet gebonden is aan een CAO, kortweg niet-CAO-ers genoemd. De samenstelling van de groep niet-CAO-ers zal daartoe worden vergeleken met die van de groep werknemers die wel aan een CAO zijn gebonden, kortweg CAO-ers genoemd.

Tabel 1.1: Procentuele verdeling werknemers over typen CAO's, voorjaar 2001

Type CAO	Percentage
Niet aan CAO gebonden werknemers	16
Werknemers onder overheids-«CAO»	12
Werknemers onder ondernemings-CAO	12
Werknemers onder bedrijfstak-CAO na AVV	7
Werknemers onder bedrijfstak-CAO	53
Totaal	100

Bron: Ministerie van SZW, Sociale Nota 2002

2. Begrippen

Tabel 2.1 geeft een overzicht van de in deze tekst gebruikte begrippen. Werknemers in Nederland (exclusief directieleden) kunnen worden opgedeeld in een groep werknemers die niet onder een CAO vallen en een groep werknemers die wel onder een CAO vallen. Werknemers die niet onder een CAO vallen kunnen in twee groepen worden onderverdeeld:

- 1 Buiten-CAO-er: werknemer voor wie geen CAO geldt, werkzaam in een bedrijf dat wel aan een CAO is gebonden (CAO geldt niet voor alle werknemers in dit bedrijf);
- 2 Niet-CAO-er: werknemer voor wie geen CAO geldt, werkzaam in een bedrijf dat niet aan een CAO is gebonden (CAO geldt voor geen enkele werknemer in dit bedrijf).

Werknemers die wel gebonden zijn aan een CAO kunnen worden opgesplitst naar de sector (markt en overheid) waarin ze werkzaam zijn. In dit onderzoek worden werknemers in de sector overheid buiten beschouwing gelaten¹.

De groep werknemers in de marktsector kan tenslotte worden opgesplitst in drie groepen: werknemers gebonden aan een ondernemings-CAO, een bedrijfstak-CAO of een bedrijfstak-CAO na algemeen verbindend verklaren (AVV). De laatste groep wordt eveneens buiten beschouwing gelaten in dit onderzoek².

¹ Formeel gelden voor de overheid geen CAO's maar ambtelijke rechtspositie-regelingen. Bovendien gelden deze regelingen automatisch voor alle ambtenaren en zijn er in deze sector geen niet-CAO-ers.

² Om een zo zuiver mogelijke vergelijking te maken tussen niet-CAO-ers en CAO-ers is de groep AVV-ers niet tot de groep CAO-ers gerekend.

Tabel 2.1: Overzicht van gebruikte begrippen

Alle werknemers exclusief directieleden					
Werknemers die niet vallen onder een CAO			Werknemers die wel vallen onder een CAO		
Bedrijf met CAO	Bedrijf zonder CAO	Overheid	Markt		
			Ondernemings-CAO	Bedrijfstak-CAO	AVV
Buiten-CAO-er	Niet-CAO-er		Wel-CAO-er	Wel-CAO-er	
In onderzoek (§ 4 t/m § 6)	In onderzoek (§ 4 t/m § 6)	Niet in onderzoek	In onderzoek (§ 4 t/m § 6)	In onderzoek (§ 4 t/m § 6)	Niet in onderzoek

3. Eerste verkenning

In de volgende paragrafen wordt de samenstelling van niet-CAO-ers voor een aantal kenmerken van werknemers besproken. Een toelichting op de onderzoeksmethode en de gebruikte gegevens staat in bijlage I. Een eerste verkenning van de onderscheiden groepen staat in tabel 3.1. De groep buiten-CAO-ers blijkt uit 56 000 werknemers te bestaan. De groep niet-CAO-ers kent ruim één miljoen werknemers en de groep werknemers die wel onder een CAO vallen bestaat uit ruim vier miljoen werknemers. Van het totaal aantal in het onderzoek betrokken werknemers (5,5 miljoen na herweging) heeft dus 78% van de werknemers wel een CAO, 21%¹ geen CAO (evenmin als collega's) en valt 1% van alle werknemers buiten de werkingssfeer van de geldende CAO (er zijn collega's in hetzelfde bedrijf die wel onder een CAO vallen).

Tabel 3.1: Aantallen naar werknemersgroep (x 1 000)

	Buiten CAO-er	Niet CAO-er	CAO-er	Totaal
Aantal (x 1 000)	56	1 140	4 262	5 458
Aandeel (%)	1,0	20,9	78,1	100,0

Wat opvalt is dat de groep buiten-CAO-ers erg klein is. Uit de tabellen in de volgende paragrafen en uit bijlage II zal duidelijk worden dat het met name werknemers in de top van bedrijven betreft. Aangezien deze werknemers in staat mogen worden geacht om hun eigen boontjes te doppen, zal vooral aandacht geschonken worden aan de groep niet CAO-ers en zal de groep buiten-CAO-ers niet verder worden besproken.

In de volgende paragrafen zullen een aantal kenmerken van de groep niet-CAO-ers worden beschouwd. In § 4 komen de bedrijfskenmerken omvang en sector aan bod. Kenmerken van de functie (soort, niveau, dienstverband) worden in § 5 behandeld en persoonskenmerken (leeftijd, geslacht en opleiding) in § 6.

Voor elk van die kenmerken wordt ten eerste bekeken wat het aandeel van niet-CAO-ers ten opzichte van het totaal aantal werknemers (niet-CAO-ers plus CAO-ers) in die betreffende categorie is. Indien het aandeel van niet-CAO-ers op basis van de in tabel 3.1 genoemde variabelen groter is dan 21%, is sprake van een oververtegenwoordiging van niet CAO-ers. Indien het aandeel van niet-CAO-ers lager uitvalt dan 21%, is sprake van een ondervertegenwoordiging.

¹ In bijlage I wordt een verklaring gegeven voor het verschil tussen de 16% werknemers zonder CAO genoemd in tabel 1.1 en de 21% werknemers zonder CAO uit tabel 1.3.

In de tweede plaats wordt tevens de samenstelling van de groep niet-CAO-ers per kenmerk vergeleken met de samenstelling van de groep CAO-ers.

4. Samenstelling naar bedrijfskenmerken van werknemers¹

Zoals tabel 3.1 uit de vorige paragraaf liet zien, bedraagt het aandeel van alle niet-CAO-ers in het totaal van alle werknemers 21%². Als alle niet-CAO-ers in gelijke mate over alle bedrijfstakken verspreid zouden zijn, zou het aandeel niet-CAO-ers overal 21% bedragen. Kolom 3 in tabel 4.1 laat zien dat er echter geen sprake is van een gelijkmatige verdeling van niet-CAO-ers naar sector. Er is juist sprake van een oververtegenwoordiging of concentratie van niet-CAO-ers in bepaalde sectoren. Zo blijkt dat precies de helft van alle werknemers in de zakelijke dienstverlening een niet-CAO-er is. Ook het aandeel van niet-CAO-ers in de sector overige dienstverlening (38%) ligt boven het gemiddelde aandeel van niet-CAO-ers. Het aandeel van niet-CAO-ers in de handel is gelijk aan het gemiddeld aandeel van niet-CAO-ers in het totaal (21%).

In de overige sectoren is het aandeel van niet-CAO-ers lager dan 21%. Niet-CAO-ers zijn dus ondervertegenwoordigd in sectoren als horeca, bouw, enzovoort.

Tabel 4.1: Aandeel en samenstelling van werknemersgroepen naar sector

1. Sector	2. Samenstelling van groep			3. Aandeel in totaal			Totaal (%)	Aantal (x 1 000)
	Buiten-CAO-er	Niet-CAO-er	Wel-CAO-er	Buiten-CAO-er	Niet-CAO-er	Wel-CAO-er		
Landbouw en visserij	2	1	2	1	11	88	100	84
Industrie	22	8	20	1	10	89	100	943
Bouw	6	0	8	1	1	98	100	369
Handel	26	20	19	1	21	77	100	1 070
Horeca	1	0	4	0	0	99	100	173
Transport	12	3	9	2	9	90	100	409
Zakelijke dienstverlening	20	54	14	1	50	49	100	1 239
Gezondheid en welzijnszorg	4	3	20	0	4	96	100	868
Overige dienstverlening	8	10	4	2	38	60	100	302
Totaal (%)	100	100	100	1	21	78	100	
Totaal (X 1 000)	56	1 140	4 262					5 458

Noot: De optelsom van de percentages telt niet altijd op tot exact 100% in verband met afrondingsverschillen.

De percentages in kolom 2 van tabel 4.1 geven de samenstelling weer van de groep niet-CAO-ers over de verschillende sectoren (optellend tot 100%). Die samenstelling van de groep niet-CAO-ers kan worden vergeleken met de samenstelling van de groep CAO-ers over de verschillende sectoren.

Uit kolom 2 van tabel 4.1 blijkt dat ruim de helft (54%) van alle niet-CAO-ers werkt in de zakelijke dienstverlening. De overige niet-CAO-ers werken met name in de sector handel (20%) en de sector overige dienstverlening (10%). Binnen de sector handel gaat het met name om de groothandel³. Daarentegen blijkt dat CAO-ers gelijkmatiger zijn verspreid over de diverse sectoren.

Een tweede kenmerk is bedrijfsomvang gemeten in aantallen werknemers. Tabel 4.2 (kolom 3) maakt duidelijk dat 37% van alle werknemers in het kleinbedrijf een niet-CAO-er is. In het middenbedrijf zijn niet-CAO-ers met een aandeel van 28% nog steeds oververtegenwoordigd. Daarentegen zijn niet-CAO-ers ondervertegenwoordigd in het grootbedrijf. Slechts 13% van alle werknemers in het grootbedrijf is een niet-CAO-er.

¹ Meer cijfers staan vermeld in tabel 1 van bijlage II.

² Zie ook in de laatste regel van kolom 3 (genaamd «Totaal (%)») in tabel 3.1.

³ Niet zichtbaar in tabel 2.1, wel in tabel 1 van bijlage II.

Tabel 4.2: Aandeel en samenstelling van werknemersgroepen naar grootteklasse

1. Grootteklasse	2. Samenstelling van groep			3. Aandeel in totaal			Totaal (%)	Aantal (x 1 000)
	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er		
Kleinbedrijf (minder dan 10 wn.)	11	27	12	1	37	62	100	810
Middenbedrijf (10 tot 100 wn.)	25	38	26	1	28	71	100	1 568
Grootbedrijf (vanaf 100 wn.)	63	35	62	1	13	86	100	3 080
Totaal (%)	100	100	100	1	21	78	100	
Totaal (X 1 000)	56	1 140	4 262					5 458

Noot: De optelsom van de percentages telt niet altijd op tot exact 100% in verband met afrondingsverschillen.

Hoe zijn alle niet-CAO-ers verdeeld over de drie bedrijfsgrootteklassen? Tabel 4.2 laat zien dat 65% (27+38) van alle niet-CAO-ers in het midden- en kleinbedrijf (MKB; bedrijven met minder dan 100 werknemers) voorkomt. Eén op de drie van alle niet-CAO-ers (35%) is werkzaam in de grotere bedrijven (vanaf 100 werknemers). Bij CAO-ers is de situatie vrijwel omgekeerd. Van alle werknemers in deze groep werkt 62% in de grotere bedrijven en werkt 38% in het MKB. Kortom: ook gezien de samenstelling van de groep niet-CAO-ers vergeleken met CAO-ers is het grootbedrijf ondervertegenwoordigd en het MKB oververtegenwoordigd.

Conclusie: op basis van de bedrijfskenmerken van niet-CAO-ers kan geconcludeerd worden dat niet-CAO-ers relatief oververtegenwoordigd zijn in de zakelijke dienstverlening en in het MKB.

5. Samenstelling naar functiekenmerken van werknemers¹

Eén op de tien werknemers met een laag functieniveau is niet-CAO-er, evenals 34% van alle werknemers met een hoog functieniveau (kolom 3 van tabel 3.1). Niet-CAO-ers zijn dus relatief ondervertegenwoordigd in beroepen met een laag functieniveau en oververtegenwoordigd in beroepen met een hoog functieniveau.

Tabel 5.1: Aandeel en samenstelling van werknemersgroepen naar functieniveau*

1. Functieniveau	2. Samenstelling van groep			3. Aandeel in totaal			Totaal (%)	Aantal (x 1 000)
	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er		
Laag	10	8	16	1	11	88	100	794
Midden	37	62	70	1	19	80	100	3 697
Hoog	53	27	13	3	34	62	100	898
Onbekend	0	3	1	0	56	44	100	69
Totaal (%)	100	100	100	1	21	78	100	
Totaal (X 1 000)	56	1 140	4 262					5 458

Noot: De optelsom van de percentages telt niet altijd op tot exact 100% in verband met afrondingsverschillen.

* Bijlage III bevat een omschrijving van de onderscheiden functieniveaus.

Wat is het meest voorkomende functieniveau onder alle niet-CAO-ers? Meer dan een kwart van de niet-CAO-ers (27%) bekleedt een hogere functie terwijl dat onder CAO-ers slechts 13% is. De groep buiten-CAO-ers bestaat zelfs voor 53% uit hoge functies. De meeste niet-CAO-ers bevinden zich echter in het middenkader (62%). Ook de meeste CAO-ers bezetten functies op het midden-niveau (70%).

¹ Meer cijfers staan vermeld in tabel 2 van bijlage II.

Uit tabel 5.1 blijkt verder duidelijk dat het aandeel van werknemers met een laag functieniveau onder niet-CAO-ers (8%) kleiner is dan onder CAO-ers (16%).

Behalve informatie over het functieniveau is ook informatie bekend over de functiesoort. In de automatisering en in creatieve functies is ruim één op de twee werknemers een niet-CAO-er. Verder is één op de drie werknemers in administratieve functies een niet-CAO-er (kolom 3 van tabel 5.2).

In deze drie functies zijn niet-CAO-ers dus oververtegenwoordigd, terwijl niet-CAO-ers in de andere functies geen grote concentraties laten zien.

Kolom 2 van tabel 5.2 laat zien dat de meeste niet-CAO-ers zich bevinden in administratieve (25%), verzorgende (22%) en technische (19%) functies. De drie genoemde functies zijn ook het belangrijkste onder CAO-ers, met dit verschil dat het aandeel van verzorgende (36%) en technische (27%) functies onder CAO-ers groter is dan onder niet-CAO-ers. Niet-CAO-ers werken relatief vaker in administratieve en creatieve functies en vaker in de automatisering dan CAO-ers.

Tabel 5.2: Aandeel en samenstelling van werknemersgroepen naar functiesoort

1. Functiesoort	2. Samenstelling van groep			3. Aandeel in totaal			Totaal (%)	Aantal (x 1 000)
	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er		
Technisch handenarbeid	9	19	27	0	16	84	100	1 373
Administratief	18	25	12	1	36	63	100	796
Automatisering	3	6	1	1	56	42	100	124
Commercieel	18	13	13	1	20	79	100	720
Verzorg dienstverlenend	16	22	36	0	14	86	100	1 775
Creatief	2	5	1	1	53	46	100	112
Bestuursfuncties	34	7	7	5	19	76	100	387
Onbepaald	1	4	3	0	25	75	100	170
Totaal (%)	100	100	100	1	21	78	100	
Totaal (X 1 000)	56	1 140	4 262					5 458

Noot: De optelsom van de percentages telt niet altijd op tot exact 100% in verband met afrondingsverschillen.

Een derde functiekenmerk van werknemers is dienstverband, het onderscheid tussen voltijd en deeltijd.

Het aandeel van niet-CAO-ers ligt voor voltijders en deeltijders dicht bij het gemiddelde aantal niet-CAO-ers van 21%, dus er zijn geen noemenswaardige concentraties aanwezig (zie kolom 3 van tabel 5.3).

Het dienstverband is onder de groep niet-CAO-ers hoofdzakelijk voltijd (71%), terwijl dit onder CAO-ers 62% bedraagt. Onder de niet-CAO-ers bevinden zich dus relatief minder deeltijders dan onder CAO-ers (zie kolom 2 van tabel 5.3).

Tabel 5.3: Aandeel en samenstelling van werknemersgroepen naar dienstverband

1. Dienstverband	2. Samenstelling van groep			3. Aandeel in totaal			Totaal (%)	Aantal (x 1 000)
	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er		
Voltijd	77	71	62	1	23	76	100	3 508
Deeltijd, 12 uur of meer	10	22	29	0	17	83	100	1 492
Deeltijd, minder dan 12 uur	13	7	9	2	18	81	100	458
Totaal (%)	100	100	100	1	21	78	100	
Totaal (X 1 000)	56	1 140	4 262					5 458

Noot: De optelsom van de percentages telt niet altijd op tot exact 100% in verband met afrondingsverschillen.

Conclusie: niet-CAO-ers komen vaker voor in hoge en/of administratieve functies (en minder vaak in lage functies) dan CAO-ers. Tenslotte komen er onder niet-CAO-ers relatief meer voltijders voor dan onder CAO-ers.

6. Samenstelling naar persoonsgebonden kenmerken¹

Kolom 3 van tabel 6.1 geeft de aandelen van niet-CAO-ers naar opleidingscategorie weer. Eén op de drie werknemers met een hoog opleidingsniveau is een niet-CAO-er (35% in tabel 6.1). Onder laag-opgeleiden zijn niet-CAO-ers ondervertegenwoordigd.

Onder niet-CAO-ers heeft de grootste groep een middelbare opleiding genoten (38%), terwijl de grootste groep onder CAO-ers (46%) een lagere opleiding heeft voltooid (zie kolom 2 van tabel 6.1). Ten opzichte van CAO-ers zijn onder niet-CAO-ers hoger opgeleiden oververtegenwoordigd en lager opgeleiden ondervertegenwoordigd. Deze relatieve oververtegenwoordiging van niet-CAO-ers in de categorie hoog opgeleiden komt goed overeen met de oververtegenwoordiging van niet-CAO-ers naar functieniveau (uit tabel 5.1).

Tabel 6.1: Aandeel en samenstelling van werknemersgroepen naar opleidingscategorie

1. Opleidingscategorie	2. Samenstelling van groep			3. Aandeel in totaal			Totaal (%)	Aantal (x 1 000)
	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er		
Laag	23	26	46	1	13	86	100	2 271
Midden	32	38	27	1	27	72	100	1 584
Hoog	40	28	14	2	35	63	100	925
Onbekend	6	8	14	1	13	86	100	677
Totaal (%)	100	100	100	1	21	78	100	
Totaal (X 1 000)	56	1 140	4 262					5 458

Noot: De optelsom van de percentages telt niet altijd op tot exact 100% in verband met afrondingsverschillen.

Een ander persoonsgebonden kenmerk is leeftijd. Er bestaan geen duidelijke concentraties van niet-CAO-ers onder alle werknemers in een leeftijdscategorie, afgezien van een lichte ondervertegenwoordiging onder jongeren en een lichte oververtegenwoordiging onder 60-plussers. Tabel 6.2 laat zien dat zich onder niet-CAO-ers vooral dertigers (34%) en twintigers (26%) bevinden. De groep CAO-ers heeft een iets kleiner deel twintigers (18%) en iets meer veertig-plussers (40%).

¹ Meer cijfers staan vermeld in tabel 3 van bijlage II.

Tabel 6.2: Aandeel en samenstelling van werknemersgroepen naar leeftijdscategorie

1. Leeftijdscategorie	2. Samenstelling van groep			3. Aandeel in totaal			Totaal (%)	Aantal (x 1 000)
	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er		
15-22 jaar	4	7	12	0	14	86	100	600
23-29 jaar	11	26	18	1	28	72	100	1 063
30-39 jaar	28	34	30	1	23	76	100	1 673
40-49 jaar	28	19	24	1	17	82	100	1 268
50-59 jaar	25	12	15	2	18	80	100	785
>= 60 jaar	4	2	1	4	32	64	100	64
Totaal (%)	100	100	100	1	21	78	100	
Totaal (X 1 000)	56	1 140	4 262					5 458

Noot: De optelsom van de percentages telt niet altijd op tot exact 100% in verband met afrondingsverschillen.

Kijkend naar de verdeling naar geslacht tenslotte, blijkt dat er geen duidelijke concentraties van niet-CAO-ers onder alle mannen of vrouwen bestaan (zie kolom 3 van tabel 6.3).

Ook binnen de groepen niet-CAO-ers en CAO-ers is er nauwelijks verschil naar geslacht. De groep niet-CAO-ers bestaat voor 61% uit mannen en het mannelijk aandeel onder CAO-ers bedraagt 57% (kolom 2 van tabel 6.3).

Tabel 6.3: Aandeel en samenstelling van werknemersgroepen naar geslacht

1. Geslacht	2. Samenstelling van groep			3. Aandeel in totaal			Totaal (%)	Aantal (x 1 000)
	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er		
Vrouw	24	39	43	1	19	80	100	2 302
Man	76	61	57	1	22	77	100	3 156
Totaal (%)	100	100	100	1	21	78	100	
Totaal (X 1 000)	56	1 140	4 262					5 458

Noot: De optelsom van de percentages telt niet altijd op tot exact 100% in verband met afrondingsverschillen.

Conclusie: van de besproken persoonsgebonden kenmerken blijkt dat niet-CAO-ers een groter aandeel hoog opgeleiden dan CAO-ers hebben. De samenstelling van niet-CAO-ers op basis van andere persoonsgebonden kenmerken komt in grote lijnen overeen met die van CAO-ers.

Voor deze notitie is een analyse uitgevoerd onder een steekproef van bedrijven en werknemers. Daarvoor is gebruik gemaakt van de meest recente gegevens (2000) uit het jaarlijkse onderzoek van de Arbeidsinspectie naar de feitelijk verdiende lonen, het zogeheten Arbeidsvoorwaardenonderzoek (AVO). In het AVO zijn ook gegevens verzameld over de vraag of voor het bedrijf en/of de daar werkzame werknemers een CAO geldt of niet. De aantallen bedrijven en daar werkzame werknemers in de steekproef zijn herwogen zodat een representatief beeld ontstaat naar de verschillende bedrijfstakken zoals die door het CBS worden onderscheiden. De meest recente informatie die op dit moment beschikbaar is, betreft de situatie van werknemers die werkzaam waren in oktober 2000. Dit databestand wordt gevuld op basis van een representatieve steekproef van bijna 2000 bedrijven. Na herweging komt de verdeling naar sectoren overeen met de verdeling in de populatie volgens de CBS-statistiek «Bedrijven in Nederland 2000». Afhankelijk van de bedrijfsomvang en het onderscheid wel/geen CAO-er is een steekproef getrokken van ruim 50 000 werknemers. Vervolgens herweegt de Arbeidsinspectie de respondenten zodanig dat de verdeling naar economische sector overeenkomt met de verdeling in de populatie volgens het CBS.

Uit tabel I.1 blijkt dat de groep niet-CAO-ers in CAO-bedrijven (na herweging) bestaat uit bijna 56 000 werknemers en dat de groep niet-CAO-ers in niet-CAO-bedrijven bestaat uit ruim 1,1 miljoen werknemers. Ten opzichte van de totale groep werknemers in dit onderzoek (dus exclusief werknemers die door AVV aan een CAO worden gebonden, overheidspersoneel en directieleden) is dit respectievelijk 1% en 21%.¹

Tabel I.1: Steekproef en populatie van groepen werknemers in het AVO, 2000

	Aantal respondenten		Populatie na herweging van de respondenten	
	N	%	N	%
Niet-CAO-ers in CAO-bedrijf	931	2	55 943	1
Niet-CAO-ers in niet-CAO-bedrijf	8 777	22	1 139 898	21
CAO-er gebonden aan bedrijfstak-CAO	25 515	64	3 353 977	61
CAO-er gebonden aan ondernemings-CAO	4 693	12	908 206	17
Totaal*	39 916	100	5 458 024	100

Bron: Berekningen o.b.v. databestand AVO2000

* Buiten beschouwing zijn gebleven: directieleden, werknemers die onder AVV vallen en werknemers werkzaam bij de overheid.

¹ Dit percentage wijkt af van de eerder genoemde 16% uit de Sociale Nota 2002. Dit komt o.a. omdat die 16% betrekking heeft op alle werknemers, dus ook inclusief werknemers die door AVV aan een CAO worden gebonden en overheidspersoneel. Bovendien is in dit onderzoek sprake van een steekproef en heeft de 16% uit de Sociale Nota betrekking op de werkelijke populatie. De gegevens uit het Arbeidsvoorwaardenonderzoek van de Arbeidsinspectie zijn daarnaast representatief voor bedrijfstakken en niet noodzakelijkerwijs voor de groepen CAO-ers versus niet-CAO-ers. Hierdoor kan enig verschil ontstaan. Na herberekening van de cijfers uit de Sociale Nota 2002 (dus AVV-ers en overheidspersoneel buiten beschouwing latend) komt het aandeel niet-CAO-ers op 20% uit.

Tabel II.1: Bedrijfskenmerken naar drie soorten werknemers, 2000

Procentuele aandelen van werknemers		Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Totaal*	Aantal (x 1 000)
Totaal	Aantal (x 1 000)				56	1 140	4 262		5 458
Sectoren	Landbouw en visserij	2	1	2	1	11	88	100	84
	Voedings- en genotmiddelen	10	1	3	4	10	86	100	138
	Aardolie en chem. industrie	1	3	2	1	33	67	100	108
	Metaal- en electrotechn. ind.	2	2	8	0	5	95	100	351
	Rest industrie en delfstoffen	8	3	7	1	9	90	100	346
	Bouwnijverheid	6	0	8	1	1	98	100	369
	Groothandel	15	17	4	2	50	48	100	384
	Detailhandel	11	3	15	1	5	94	100	687
	Hotels, restaurants, café's ed	1	0	4	0	0	99	100	173
	Transport, opslag, commu.	12	3	9	2	9	90	100	409
	Bank- en verzekeringswezen	1	5	4	0	24	76	100	242
	Rest zakelijke dienstverl.	20	49	10	1	56	43	100	997
	Gezondheids- en welzijnszorg	4	3	20	0	4	96	100	868
	Rest overige dienstverlening	8	10	4	2	38	60	100	302
	Totaal	100	100	100					
Grootte klasse	1-4 werknemers	7	14	7	1	35	64	100	468
	5-9 werknemers	4	12	5	1	41	58	100	342
	10-19 werknemers	8	15	7	1	36	63	100	463
	20-49 werknemers	9	14	11	1	25	74	100	634
	50-99 werknemers	8	9	8	1	22	77	100	471
	100-199 werknemers	9	9	8	1	23	76	100	444
	200-499 werknemers	32	9	13	3	14	83	100	671
	>=500 werknemers	22	18	41	1	10	89	100	1 965
	Totaal	100	100	100					

* Buiten beschouwing zijn gebleven: directieleden, werknemers die onder AVV vallen en werknemers werkzaam bij de overheid.

Noot: De kolom buiten-CAO-er bestaat uit werknemers die wel in een CAO-bedrijf werken maar die zelf buiten de werkingssfeer van deze CAO vallen (CAO geldt niet voor alle werknemers in dit bedrijf).

De kolom niet-CAO-er bestaat uit werknemers in bedrijven waarvoor geen CAO geldt (CAO geldt voor geen enkele werknemer in dit bedrijf). De kolom wel-CAO-er bestaat uit werknemers in bedrijven die wel aan een CAO zijn gebonden (bedrijfstak- of ondernemings-CAO).

Tabel II.2: Functiekenmerken naar drie soorten werknemers, 2000

Procentuele aandelen van werknemers		Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Totaal*	Aantal (x 1 000)
Funcie- niveau II*	F-niv.1	4	2	4	1	14	85	100	201
	F-niv.2	6	5	12	1	11	89	100	593
	F-niv.3 laag	5	15	22	0	15	84	100	1 118
	F-niv.3 hoog	7	17	23	0	17	83	100	1 177
	F-niv.4	25	29	25	1	24	75	100	1 402
	F-niv.5	35	20	10	3	33	64	100	693
	F-niv.6	16	7	3	5	40	55	100	193
	F-niv.7	1	0	0	7	20	73	100	12
	Onbepaald	0	3	1	0	56	44	100	69
	Totaal	100	100	100					

* Zie bijlage III

Tabel II.3: Persoonsgebonden kenmerken naar drie soorten werknemers, 2000

Procentuele aandelen van werknemers		Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Buiten- CAO-er	Niet- CAO-er	Wel- CAO-er	Totaal*	Aantal (x 1 000)
Opleiding	Basisonderwijs	4	2	5	1	11	88	100	235
	Voortgezet alg. onderwijs	7	9	11	1	17	82	100	573
	Lager beroepsonderwijs	12	15	30	0	12	88	100	1 464
	Middelbaar alg. onderwijs	5	12	7	1	32	67	100	431
	Middelbaar beroepsonderwijs	27	25	20	1	25	74	100	1 153
	Hoger beroepsonderwijs	28	19	11	2	31	66	100	690
	Wetenschappelijk onderwijs	12	9	3	3	45	52	100	235
	Onbekend	6	8	14	1	13	86	100	14
	Totaal	100	100	100					

* Zie bijlage III

Indeling functieniveaus

Functie-niveau I	Functie-niveau II	Omschrijving
Laag	I	Zeer eenvoudige werkzaamheden die zich steeds herhalen, waarvoor geen scholing en slechts een geringe ervaring is vereist en die onder directe leiding worden verricht.
Laag	II	Eenvoudige tot vrij eenvoudige werkzaamheden, die zich als regel herhalen, waarvoor (enige) lagere administratieve of technische kennis en enige ervaring vereist is, die enige zelfstandigheid vereisen en die doorgaans onder leiding worden verricht.
Midden	III-laag	Minder eenvoudige werkzaamheden met een overwegend herhalend karakter, waarvoor een lagere administratieve of technische kennis en ervaring is vereist en die tot op zekere hoogte zelfstandig worden verricht.
Midden	III-hoog	Minder eenvoudige werkzaamheden met een overwegend afwisselend karakter, waarvoor een lagere administratieve of technische kennis, gecombineerd met een aanvullende beroepsopleiding in een specifieke procedure en/of techniek, en ervaring is vereist en die tot op zekere hoogte zelfstandig worden verricht.
Midden	IV	Moeilijke werkzaamheden van wisselende aard waarvoor een middelbaar administratief of technisch kennisniveau en daarbij behorende ervaring is vereist en die in beginsel zelfstandig worden verricht.
Hoog	V	Samengestelde werkzaamheden binnen een bepaald vakgebied die een hoger kennisniveau en/of de nodige aanzienlijke ervaring vereisen en die zelfstandig worden verricht.
Hoog	VI	Leidinggevende of beleidsvoorbereidende werkzaamheden van analyserende, creatieve of contactuele aard, die op grond van onafhankelijke oordeelsvorming worden verricht en die een academisch of gelijkwaardig kennisniveau vereisen.
Hoog	VII	Leiding geven aan middelgrote ondernemingen of gelijkwaardige eenheden, diensten of staforganen, gepaard aan deelneming aan de beleidsvoorbereiding of beleidsvorming.

Bron: AI, Arbeidsvoorwaardenonderzoek in 2000